

NACRT PRIJEDLOGA

KODEKSA

**POZITIVNE PRAKSE, STANDARDA I MJERILA ZA OSTVARIVANJE
FINANCIJSKE POTPORE PROGRAMIMA I PROJEKTIMA UDRUGA**

27. lipnja 2003.

NACRT PRIJEDLOGA

KODEKSA

pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga

POZITIVNA PRAKSA U POSTUPKU ODOBRAVANJA FINACIJSKE POTPORE

I.

(1) S ciljem racionalnog i transparentnog upravljanja javnim novcem te učinkovitim korištenjem raspoloživih resursa u društvu, a u svrhu stvaranja kvalitetnijeg okružja i usluga za građanke i građane, tijela državne uprave i uredi Vlade Republike Hrvatske pozvat će udruge i druge nevladine, neprofitne pravne osobe u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: organizacije civilnoga društva) na prijavu svojih projekata i programa za odobravanje financijske potpore za njihovu provedbu iz sredstava državnoga proračuna.

(2) Pozitivna praksa u postupku odobravanja financijske potpore iz sredstava državnoga proračuna temelji se na sljedećim aktivnostima:

1. **određivanje prioriteta za financiranje** programa i projekata udruga za proračunsku godinu
2. **raspisivanje javnih natječaja** s jasnim kriterijima prijave i prioriternim područjima za financiranje, kao i kriterijima za ocjenjivanje
3. **ocjenjivanje prijavljenih projekata i programa od strane nezavisnih tijela** sastavljenih od predstavnika uprave, nezavisnih stručnjaka, organizacija civilnoga društva i drugih korisnika sukladno odredbama unaprijed objavljenog pravilnika o radu nezavisnih ocjenjivačkih tijela
4. **razmjenu informacija o financiranju** provodit će Savjet za razvoj civilnoga društva kao međuresorno i međusektorsko savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske na temelju dostavljenih podataka tijela državne uprave i ureda Vlade Republike Hrvatske
5. **javno objavljivanje rezultata natječaja** s podacima o organizacijama civilnoga društva kojima je odobrena financijska potpora, programima/projektima i iznosima odobrenim za pojedine programe (objava u dnevnom tisku, službenom glasilu RH, web stranicama i info-punktovima)
6. **dostavu pisanog odgovora** svim organizacijama civilnoga društva koje su se javile na natječaj uz obavještanje o odobroj financijskoj potpori ili razlozima neodobravanja potpore,
7. **potpisivanje ugovora** o financiranju programa/projekata do 31. siječnja tekuće fiskalne godine odnosno najkasnije 60 dana od dana zaključenja natječaja, sa svim

- organizacijama civilnoga društva kojima je odobrena financijska potpora, uz mogućnost prethodnog pregovaranja o novim stavkama financijske potpore u slučaju da je program samo djelomično financiran
8. **obaveza opisnog i financijskog izvještavanja** svake organizacije civilnoga društva kojoj su odobrena sredstva iz državnoga proračuna o rezultatima provedbe financiranog programa/projekta sukladno odredbama ugovora o financijskoj potpori
 9. **praćenje provedbe odobrenih programa/projekata udruga te namjenskog trošenja sredstava** od strane tijela državne uprave i ureda Vlade Republike Hrvatske.

(3) Savjet za razvoj civilnog društva prati provedbu Kodeksa pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga (u daljnjem tekstu: Kodeks) i u tom smislu daje odgovarajuće upute.

STANDARDI I MJERILA ZA FINANCIRANJE

II.

Organizacije civilnoga društva koje žele sudjelovati na javnom natječaju za odobravanje financijske potpore za njihove programe i projekte iz sredstava državnoga proračuna moraju ispunjavati sljedeće standarde i mjerila:

1. imati svojstvo pravne osobe i djelovati u Republici Hrvatskoj,
2. svojim djelovanjem promicati vrednote Ustavnog poretka Republike Hrvatske,
3. provoditi aktivnosti usmjerene potrebama zajednice, rukovodeći se načelima djelovanja za opće dobro,
4. voditi transparentno financijsko poslovanje i izvještavati o dosadašnjem radu i rezultatima,
5. ne smiju koristiti sredstva dobivena iz državnoga proračuna za financiranje prava svojih članova koja se već financiraju iz državnoga proračuna po posebnim propisima.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

III.

- (1) Danom stupanja na snagu ovog Kodeksa prestaje važiti Odluka o mjerilima za određivanje udruga čija je djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku i financijskoj potpori udrugama iz sredstava državnog proračuna, donesena 5. lipnja 1998. godine («Narodne novine», broj 86/98).
- (2) Ovaj Kodeks stupa na snagu osmog dana od dana objave u «Narodnim novinama».

OBRAZLOŽENJE

Osnova za donošenje kodeksa

Usvajanjem Zakona o udrugama («Narodne novine», broj 88/2001) Vlada Republike Hrvatske je člankom 23. obvezana na izradu Kodeksa pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga (u daljnjem tekstu: Kodeks) i njegovo predlaganje Hrvatskome saboru. Izrada Kodeksa temelji se i na odredbama Programa suradnje Vlade Republike Hrvatske i nevladinog, neprofitnog sektora u Hrvatskoj, kojeg je Vlada usvojila 4. siječnja 2001. godine

Ocjena stanja

Vlada Republike Hrvatske osnovala je 1. listopada 1998. godine Ured za udruge s osnovnom funkcijom centraliziranog financiranja programa udruga iz sredstava državnoga proračuna zbog uočenog nepostojanja ujednačene politike odnosa prema organizacijama civilnoga društva (poglavito udrugama).

Ured za udruge je u proteklih pet godina pokazao zavidne rezultate u svom radu, a naročito u uvođenju transparentnog načina financiranja projekata i programa udruga. Rezultati se uočavaju i u uravnoteženom uključivanju predstavnika tijela državne uprave i organizacija civilnoga društva u procese definiranja prioriteta, uvjeta natječaja, participacije u predlaganju i odlučivanju o kvalitetnim projektima i programima prijavljenim na natječaj do praćenja i evaluacije rezultata financiranih programa i projekata.

Vlada Republike Hrvatske je, raspravljajući nekoliko puta (od 2000. do 2003. godine) o potrebi uvođenja novog načina financiranja programa organizacija civilnoga društva, zaključila da razina uspostavljene pozitivne prakse dozvoljava ulazak u decentralizirani model financijske potpore organizacijama civilnoga društva. Decentralizirani model podrazumijeva osiguranje (realokaciju) sredstava za financiranje programa/projekata udruga na posebnim pozicijama u proračunima tijela državne uprave i ureda Vlade Republike Hrvatske, te na poziciji Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

U želji da se izbjegne stanje koje je postojalo prije osnivanja Ureda za udruge kada nisu postojale informacije koliko, na koji način i kome su tijela državne uprave dodjeljivala sredstva namijenjena za rad udruga, a udruge nisu izvještavale o rezultatima financiranih programa i utrošku sredstava, Zakonom o udrugama u članku 23. specificirana je obaveza donošenja ovog Kodeksa.

Ukratko, ovaj Kodeks predstavlja objedinjenu pozitivnu praksu koju je u proteklih pet godina razvio Ured za udruge koji će u decentraliziranom modelu omogućiti kvalitetan okvir djelovanja tijela državne uprave u procesu odobravanja financijske potpore programima i projektima organizacija civilnoga društva. To ujedno jamči racionalnije upravljanje javnim novcem i učinkovito korištenje raspoloživih resursa u društvu, a u svrhu stvaranja kvalitetnijeg okruženja i usluga za građanke i građane.

Odredbe Kodeksa na odgovarajući način primjenjivat će se, sukladno članku 23. Zakona o udrugama, i na odobravanje financijske potpore programima i projektima organizacija civilnoga društva iz sredstava proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Sukladno odredbama Programa suradnje Vlade Republike Hrvatske i nevladinog, neprofitnog sektora u Hrvatskoj preporučeno je definiranje unutarnjih ustrojbenih jedinica ili zaposlenika u državnim upravnim organizacijama koji će biti zaduženi za suradnju s organizacijama civilnoga društva iz djelokruga rada pojedinog tijela državne uprave.

Dosadašnja praksa je pokazala da polovična rješenja u većini tijela državne uprave, koja su podrazumijevala da jedan(-a) državni službenik(-ica) obavlja poslove suradnje s organizacijama civilnoga društva uz sva ostala zaduženja iz opisa njegovog/njenog radnog mjesta, nisu održiva na dulji rok zbog sve većeg obima posla vezanog uz rad s organizacijama civilnog društva. Zato je potrebno (gdje god je to moguće) izvršiti reorganizaciju unutarnjeg ustrojstva tijela državne uprave koja će osigurati kvalitetno obavljanje poslova vezanih uz suradnju i financiranje projekata i programa organizacija civilnoga društva..

Osnovna pitanja koja treba urediti Kodeksom su:

- Pozitivna praksa u postupku odobravanja financijske potpore
- Standardi i mjerila koje organizacije civilnoga društva trebaju ispuniti da bi mogle ostvariti financijsku potporu iz sredstava državnoga proračuna

Posljedice koje će proisteći iz donošenja Kodeksa

Donošenjem Kodeksa utvrdit će se jasna, transparentna i ujednačena procedura odobravanja financijske potpore organizacijama civilnoga društva za provođenje projekata i programa od općeg dobra. Na taj način

Republika Hrvatske će još jednom potvrditi svoje opredjeljenje za uvođenje standarda potrebnih za pristupanje Europskoj uniji, te za trajno poticanje razvitka civilnoga društva.

Sredstva za provođenje kodeksa

Za uvođenje i provedbu ovog Kodeksa nije potrebno izdvajanje dodatnih sredstava iz državnoga proračuna.

OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI KODEKSA

Točka I. POZITIVNA PRAKSA U POSTUPKU ODOBRAVANJA FINANCIJSKE POTPORE

Uz stavak 1. i 2.

Sukladno Programu rada Vlade Republike Hrvatske za period od 2000. do 2004. godine, članku 23. Zakona o udrugama i Zaključku Vlade od 31. listopada 2001. i 27. veljače 2003. godine ovim stavcima definira se svrha i cilj donošenja Kodeksa (“...racionalno i transparentno upravljanje javnim novcem”). Ovom odredbom uključuju se organizacije civilnoga društva u provođenje nacionalnih programa i programa zadovoljavanja javnih potreba u pojedinim područjima djelovanja (socijalna skrb, mladi, očuvanje zdravlja, zaštita okoliša, socijalno poduzetništvo ...).

Definirana pozitivna praksa u postupku odobravanja financijske potpore iz sredstava proračuna temelji se na dosadašnjoj praksi Ureda za udruge, pojedinih ministarstava i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja podrazumijeva da će:

- tijela državne uprave trebati definiranje prioriteta za financiranje programa udruga u okviru svog djelokruga rada uključujući u rasprave pored predstavnika uprave i predstavnike lokalne i područne samouprave, predstavnike struke i predstavnike zajednice. Cjelovitu raspravu koja će uključiti sva tijela državne uprave, ali i sva tri sektora u društvu vodit će se na sjednicama Savjeta za razvoj civilnoga društva koji će svoje preporuke upućivati Vladi Republike Hrvatske;
- na temelju definiranih prioriteta tijela državne uprave imaju obvezu raspisivanja javnog natječaja s jasnim kriterijima prijave i prioritetnim područjima za financiranje, kao i kriterijima za ocjenjivanje. Datumi objavljivanja natječaja uskladit će se na Savjetu za razvoj civilnoga društva koji će imati obvezu objavljivanja kalendara natječaja. Tijela državne uprave obvezna su poštivati jednoobrazni tehnički dio teksta natječaja (koji mora biti usklađen i jednak za sva tijela države uprave) uz definiranje specifičnog programskog dijela koji ukazuje na prioritete pojedinih područja aktivnosti;
- ocjenjivanje prijavljenih projekata i programa treba povjeriti nezavisnim tijelima koja imenuju nadležna tijela državne uprave, a koja su sastavljena od predstavnika tog tijela državne uprave, nezavisnih stručnjaka, organizacija civilnoga društva i drugih

korisnika sukladno odredbama unaprijed objavljenog pravilnika o radu nezavisnih ocjenjivačkih tijela;

- tijela državne uprave prilikom donošenja konačne odluke o financiranju projekata i programa organizacija civilnoga društva imaju o tome obvezu obavijestiti Savjet za razvoj civilnoga društva kao međuresornog i međusektorskog usklađujućeg savjetodavnog tijela Vlade Republike Hrvatske;
- nakon donijete odluke tijela državne uprave imaju obvezu javno objaviti rezultate natječaja s podacima o organizacijama civilnoga društva kojima je odobrena financijska potpora, programima/projektima i iznosima odobrenim za pojedine programe (objava u dnevnom tisku, službenom glasilu RH, web stranicama i infopunktovima);
- tijela državne uprave dužna su poslati pisani odgovor svim organizacijama civilnoga društva koje su se javile na natječaj kako bi ih izvijestili o odobroj financijskoj potpori ili razlozima neodobravanja potpore. Za očekivati je da će organizacije civilnoga društva kojima nije odobrena financijske potpora biti time nezadovoljne. S tim u vezi potrebno je omogućiti pravo na prigovor, ali samo na postupak uz eventualne argumente koje organizacija civilnoga društva može predočiti a ne i na odluku o neodobravanju sredstava. Prigovor o postupku upućuje se Savjetu za razvoj civilnoga društva u roku od 8 dana od zaprimanja pisane obavijesti i služit će za korekcije i poboljšanja procedure idućeg natječaja;
- tijela državne uprave dužna su potpisati ugovore o financiranju programa/projekata do 31. siječnja tekuće fiskalne godine odnosno najkasnije 60 dana od dana zaključenja natječaja, sa svim organizacijama civilnoga društva kojima je odobrena financijska potpora, uz mogućnost prethodnog pregovaranja o novim stavkama financijske potpore u slučaju da je program samo djelomično financiran. U tu svrhu potrebno je na Savjetu za razvoj civilnoga društva definirati kalendar raspisivanja natječaja na način da se vodi računa da svi natječaji budu raspisani u drugoj polovici ili posljednjem tromjesečju godine koja prethodi fiskalnoj godini u kojoj će se odobravati financijska potpora (na primjer: natječaj treba raspisati početkom rujna 2003. godine kako bi se u prosincu završilo s procesom ocjenjivanja i u siječnju 2004. godine zaključili ugovori o financijskoj potpori);
- sve organizacije civilnoga društva kojima su odobrena sredstva iz državnoga proračuna imaju obavezu dostaviti nadležnom tijelu državne uprave opisno i financijsko izvješće o rezultatima provedbe financiranog programa/projekta sukladno odredbama ugovora o financijskoj potpori;
- tijela državne uprave obvezna su pratiti provedbu financiranih programa/projekata organizacija civilnoga društva što podrazumijeva programsku i financijsku evaluaciju od strane predstavnika nadležnog tijela državne uprave, te po potrebi uključivanje i vanjskih stručnjaka za pojedina programska područja.

Uz stavak 3.

U cilju pojašnjenja i lakše praktične primjene Kodeksa, Savjet za razvoj civilnoga društva može davati mišljenja, preporuke i upute za postupak odobravanja finacijske potpore.

Točka II. **STANDARDI I MJERILA ZA FINANCIRANJE**

Ovom točkom definirani su standardi i mjerila koja moraju ispunjavati organizacije civilnoga društva da bi se mogle natjecati za dobivanje financijske potpore iz sredstava državnog proračuna. Osnovni moto ove odredbe je: javni novac za javno (opće) dobro. Navedeni standardi predstavljaju podlogu za izradu propisa koji će u Republici Hrvatskoj regulirati djelatnosti za opće dobro (Public Benefit Organizations).

Točka III. **PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

Ovom točkom stavlja se van snage dosadašnji propis koji je regulirao financiranje djelatnosti udruga pod nazivom Odluka Hrvatskoga državnoga sabora o mjerilima za određivanje udruga čija je djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku i financijskoj potpori udrugama iz sredstava državnoga proračuna, donesena 5. lipnja 1998. godine («Narodne novine», broj 86/98).

Sukladno članku 89. Stavak 3. Ustava Republike Hrvatske Kodeks stupa na snagu osmog dana od dana objave u «Narodnim novinama».